

Upalio se alarm za održivi turizam

NISU DUBROVNIK I PLITVIČKA JEZERA JEDINI KOJI SE BORE S PREVELIKIM BROJEM TURISTA ZA SVOJE DOBRO. KAD JE PREVIŠE - PREVIŠE, PITAJU SE I U BARCELONI, VENECIJI, RIMU... POKUŠAVAJUĆI ODRJEŠITO PROMOVIRATI ODRŽIVOST. RJEŠENJE SE TRAŽI

[PIŠE ŽELJKA LASLAVIĆ
zeljka.laslavic@lider.media]

Ovo je godina u kojoj će hrvatski turizam prvi put u povijesti ostvariti 100 milijuna noćenja. Vrlo pohvalno za sve dionike sektora koji su svojim trudom doveli Hrvatsku (barem u nečemu) na vrh konkurentnosti. Možemo li probiti i te brojke? Možemo. Strategija razvoja turizma kaže da ćemo do 2025. godine imati 114 milijuna noćenja u turističkim smještajnim objektima, a tu brojku možda dostignemo i ranije. No trebamo li ih više? Tek ove godine u javnosti su se otvorila pitanja kakve sve posljedice takvi rekordi za sobom nose i je li Hrvatska na rubu održivosti, s obzirom na goleme obujmove u vrlo kratkom sezonskom razdoblju? Kada su mediji (a poslovni tjednik Lider bio je prvi) upozorili na prekapacitiranost pojedinih destinacija, neke putničke agencije digle su se na noge tvrdeći da Hrvatska još ima dovoljno kapaciteta i da se nepotrebno diže panika koja bi nam mogla našteti u promociji. Stavimo li na vagu imidž destinacije i njezinu održivost, prevađnuti bi ipak trebala održivost jer na kraju, izgubimo li zbog neplanskog razvoja najveću komparativnu prednost, ljepotu i očuvanost destinacije, sami smo sebi uzeli kruh iz usta.

Turisti kao nametnici S druge strane, osim na turiste koji se u tri mjeseca dođu okupati i osunčati, treba ipak misliti i na domicilno stanovništvo, koje je u suživotu s okolinom već generacijama. – Već godinama postoji uvjerenje da je turizam jedna od najvažnijih strateških razvojnih grana, a nerijetko se prema prethodnoj sezoni poznaje i iduća politička godina. No unatoč tome što je turizam jedna od najvažnijih ‘unionica’ godišnjih državnih proračuna, malo se računa vodi o tome što iza sebe ostavlja kad je o riječi o prirodi i ljudima. Turizam kakav trenutačno imamo vrlo jako, katkad i neizdrživo, utječe na prirodu, javnu infrastrukturu i kvalitetu života ljudi na obali, što nepovratno mijenja životne uvjete, a lavovskim dijelom pridonosi i klimatskim promjenama – kaže **Vedran Horvat**, izvršni direktor Instituta za političku ekologiju. Turist kojemu prodaje izlet na Plitvička jezera nijedna agencija neće reći da će satima morati čekati da bi nakratko video slapove. Neće mu

reći ni da će se u isto atraktivnom Dubrovniku gužvati s desecima tisuća izletnika s kruzera da bi prošetao zidinama. Ni da prije toga obvezno negdje obavi nuždu jer na zidinama postoji samo jedan zahod. Neće mu reći ni da mir i spokoj na hrvatskim otocima najčešće idu pod ruku sa slabim pritiskom vode. Da će vas u manjim primorskim mjestima malo jača bura ostaviti bez struje usred kuhanja. Da ćete satima putovati prilaznim cestama do istarskih gradova, a onda nećete imati gdje ostaviti automobil. Nabranjanje može ići unedogled. Ni u drugim svjetskim destinacijama ne cvjetaju ruže. Međutim, lokalne vlasti ne bježe od suočavanja s problemom i ne srame se javno priznati da je voda došla do grla. Ove je godine **Ada Colau**, gradonačelnica Barcelone, najprije zabranila gradnju hotela u središtu grada, a uskoro će se riješiti i turista. Naime, broj turista koji dolaze u Barcelonu deset puta je veći od broja lokalnog stanovništva, što se odrazilo na porast stope kriminala, cijena nekretnina i hrane i manjak prostora. Od 2019. grad će

povećati porez na imovinu koja se iznajmljuje na kratko vrijeme, povećat će se cijene parkiranja za turističke autobuse na popularnim mjestima u gradu. U najprometnijim dijelovima grada bit će ograničeno kretanje motornim vozilima, neke ulice postat će isključivo pješačke zone, a vlasti će morati ukloniti terase restorana i barova s mnogih mjesta. Gotovo nezamislivo u Lijepoj Našoj, ali očito provedivo.

– Ne čudi da se u destinacijama poput Barcelone ili Venecije na turiste gleda kao na nametnike i teroriste i da zbog rastućih i nabujalih konflikata oko osnovnih životnih potreba i podređivanja turizmu (profitu) raste otpor lokalnog stanovništva protiv neumjerene i nekontrolirane otvorenosti prema masovnom turizmu. Dubrovnik, a dijelom i Split to već jako dobro poznaju, a sve više tome se približava i Zadar. Imperativ je očito da se zaradi sada i pod svaku cijenu, a visoku cijenu plaćat će buduće generacije – tvrdi Horvat.

Državni zavod za statistiku objavio je u povodu Svjetskog dana turizma 27. rujna, čija je ovogodišnja međunarodna tema ‘Održivi turizam za razvoj’, zabrinjavajuće rezultate, koji kažu da broj noćenja turista po broju ►

16,9

NAPRAMA JEDAN IZNOSI BROJ NOĆENJA TURISTA PO BROJU STANOVNIKA U HRVATSKOJ, PODACI SU DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU. PREMA TAKVOM TURISTIČKOM INTENZITETU ISPRED HRVATSKE U EU JEDINO JE MALTA

80

POSTO VIŠE NOĆENJA NEGOT 2001.
OSTVARENO JE LANI U HRVATSKOJ, A
POSJETILO JU JE I DVOSTROUKO VIŠE TURISTA
NEGO PRIJE 16 GODINA

STAVE LI SE NA VAGU

IMIDŽ DESTINACIJE I NJEZINA ODRŽIVOST,
PREVAGNUTI BI IPAK TREBALA
ODRŽIVOST. NAPOSLJETKU, AKO ZBOG
NEPLANSKOG RAZVOJA IZGUBIMO
NAJVEĆU KOMPARATIVNU PREDNOST
– LJEPOTU I OČUVANOST DESTINACIJE,
SAMI SMO SEBI UZELI KRUH IZ USTA

DUBROVNIK je prvak u prometnoj zakrčenosti premda taj problem dijeli sa svim većim gradovima.

Ipak, veći gradovi imaju bolju infrastrukturu, organiziranija komunalna poduzeća, pa i manje infrastrukturnih problema od manjih odredišta

Na **PLITVIČKIM JEZERIMA** alarm zvoni već dvadeset godina, ali navodno će se iduće godine i ondje uvesti stroga ograničenja jer se 15 tisuća posjetitelja u vršnim mjesecima hitno treba svesti na osam do deset tisuća

NACIONALNI PARK KRKA ograničio je broj posjetitelja na 10 tisuća na dan. Onima koji u nekom trenutku neće moći ući na Skradinski buk, ponudit će se alternativni smjerovi kretanja. Lani je imao više od milijun posjetitelja

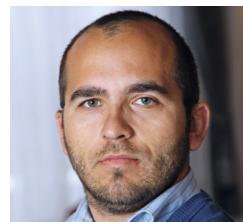
► stanovnika u Hrvatskoj iznosi 16,9 naprama jedan. S takvim podatkom Hrvatska je na vrhu među E-28 zemljama, ispred nje je jedino Malta, koja ima 20,8 naprama jedan.

Prvi na udaru su već sada nacionalni parkovi. NP Krka, koji je lani imao više od milijun posjetitelja, nedavno je predstavio projekt održivog upravljanja i odgovornog raspoređivanja broja posjetitelja s naglaskom na sigurnost i ograničenje broja posjetitelja na Skradinskom buku. Broj posjetitelja sada je ograničen na 10 tisuća po danu. U NP Plitvička jezera alarm gori već 20 godina, ali navodno bi se od iduće godine i тамо uvela stroga ograničenja jer se brojka od 15 tisuća posjetitelja u vršnim mjesecima pod hitno treba svesti na osam do deset tisuća. Broj posjetitelja od početka godine raste stopom od 30,6 posto i vrlo vjerojatno će broj s prošlogodišnjih 1,4 milijuna narasti na oko dva milijuna. Novi Plan upravljanja Plitvica temelji se na modelu LAC (Limits of acceptable change), koji predviđa dvadesetak mjeru, od korekcije cijena ljeti, prostorne i vremenske disperzije posjetitelja, dnevnog ograničenja njihova broja, organizacije dodatnih edukativnih programa do prethodne online kupnje ulaznica itd. – objašnjavaju u Plitvicama.

Dostupan novac iz fondova S aspekta zaštite prostora, kao i zbog nepostojanja magistralnog vodoopskrbnog sustava, dodaju u Plitvičkim jezerima, neprihvatljiva je svaka daljnja gradnja turističkih smještajnih kapaciteta dok se ne realizira projekt rekonstrukcije i dogradnje vodnih građevina vodoopskrbe i odvodnje te pročišćavanja otpadnih voda, koji bi se većim dijelom trebao financirati sredstvima EU.

– O toj bi se temi trebalo daleko više raspravljati, tim više što su mnoga finansijska sredstva dostupna putem fondova EU, ali kako se malo gradova i općina time koristi (neki projekti su već realizirani, neki u pripremi, ali većina to nije ni pokušala). Hrvatska nije u potpunosti prilagodila komunalnu infrastrukturu realnim potrebama turista. Neke od kritičnih destinacija su Makarska i Split, Dalmacija je općenito više ugrožena i zbog veće sezonalnosti u odnosu na sjeverni Jadran. Poznati su napori otoka Krka te općenito kvarnerskog akvatorija na zbrinjavanju otpada i kvalitetnom upravljanju komunalnom infrastrukturom u destinaciji – kažu u HGK. Destinacije koje imaju više turističkih aktivnosti, posebice veći

gradovi, imaju i bolju infrastrukturu, organiziranija komunalna poduzeća pa samim time i manje infrastrukturnih problema. No gradovi isto tako dijele jedan zajednički problem, a to je prometna zakrčenost, a šampion u tome je Dubrovnik. Veliki problem destinacija je i komunalni otpad. U Novalji na Pagu, u kojoj se održavaju festivali koji imaju na stotine tisuća posjetitelja, lokalne službe ne mogu pratiti tu količinu gomilanja otpada. A i dalje se izdaju nove koncesije u Novalji, koje podrazumijevaju i otvaranje novih klubova. U kojem god smjeru krenete na Jadran, problem s komunalnom infrastrukturom uglavnom je u svim destinacijama alarmantan. Ne suočavamo se s problemom prekapacitiranosti od jučer, međutim, nijedan nacionalni dokument ne sadrži analizu kritičnih točaka koje bi nam se već sutra mogle obiti o glavu. Ministarstvo turizma i Ministarstvo zaštite okoliša odgovornost prebacuju na lokalne zajednice, kojima je u većini slučajeva glavni cilj napuniti lokalne proračune, a na nacionalnoj razini najvažnije je mahati rekordima.

Vedran Horvat,

IZVRŠNI DIREKTOR
INSTITUTA ZA
POLITIČKU EKOLOGIJU:

– Turizam kakav trenutačno imamo vrlo jako, katkad i neizdrživo, utječe na prirodu, javnu infrastrukturu i kvalitetu života ljudi na obali, što nepovratno mijenja životne uvjete, a lavovskim dijelom pridonosi i klimatskim promjenama

Implozija nakon buma Ministar turizma Gari Cappelli ove je godine problem prebacio na lokalne zajednice naglašujući nekoliko puta 'kako su si same krive što se nisu dobro pripremili'. No problem uvelike nadilazi odluke lokalnih moćnika i kao takav zaslužio je nacionalni tretman. Jer većina lokalnih načelnika i gradonačelnika nije baš spremna ograničiti razvoj smještajnih kapaciteta, posebice domicilnom stanovništvu koje gradi kuće za odmor jer im njegovi glasovi trebaju u idućem mandatu.

– Ako se ne napravi zaokret u strategiji turizma, turistički bum mogao bi se pretvoriti u imploziju, u kojoj bi gubitnici mogli biti upravo oni koji od turizma već generacijama jako dobro žive. Utoliko je neophodno svakako više koordinacije s ostalim dijinicima; od komunalnih poduzeća, gradskih uprava, ministarstva prometa i energetike, državnih agencija itd. da bi se sadašnji model turizma transformirao u granu koja će djelovati na održivim osnovama i pritom se ne ravnati samo prema ekonomskoj održivosti. Dobit od turizma treba se daleko ravnomjernije i bolje rasporediti u društvu, da prosperitet osjeti cijela zajednica, u najmanju ruku u kvaliteti standarda i javnih usluga – zaključuje Horvat. ●